

## **Grób Nieznanego Żołnierza**

**Grób Nieznanego Żołnierza** to świadectwo moralnych praw narodu do bycia wolnym i suwerennym.

Grób Nieznanego Żołnierza wyraża ideę: Żołnierz umiera dla innych, nigdy dla siebie. Jest w formie mogiły żołnierskiej - Ołtarza Ojczyzny świadectwo dopełnionej przysięgi wojskowej, znak wierności Rzeczypospolitej a jednocześnie symboliczna tożsamość z każdą żołnierską mogiłą i wojennymi nekropoliami z tylu bitew w naszych tysiącletnich dziejach. Wzniesiony dla apoteozy Ofiary i Bohaterstwa, które są znane i nazwane lub pozostają bezimienne. W obecnej formie idea Grobu Nieznanego Żołnierza zrodziła się w okresie I wojny światowej, gdy na frontach poległo tysiące żołnierzy, których identyfikacja nastręczała ogromne trudności. W społeczeństwie polskim po ponad stuletnich wysiłkach wybiecia się na niepodległość i ogromnej daninie krwi w I wojnie światowej i walkach o wolną Rzeczypospolitą i w Jej obronie, pamięć o poległych była szczególnie żywa. Toteż idea Grobu – symbolu Żołnierza została podchwyciona; usytuowany w arkadach Pałacu Saskiego miał oddać hołd walczącym o niepodległość Polski od 1794 r. Wybrano przez losowanie pobojowisko Lwowskie z roku 1918-1919, na którym krwawo i ofiarnie biła się z Ukraińcami późniejsza 5 dywizja – jako miejsce, skąd przeniesione zostaną szczątki niezidentyfikowanego żołnierza. Wyboru dokonała pani Jadwiga Zarugiewiczowa, wskazując zwłoki żołnierza bez stopnia; resztki strzeleckiego munduru i stara maciejówka znaleziona w trumnie wskazywały, iż był ochotnikiem poległym od postrzału głowy oraz lewej nogi. Po uroczystym pożegnaniu we Lwowie trumna z Nieznanym Żołnierzem dotarła do Warszawy 2 listopada 1925 r. i złożona pod arkadami Pałacu Saskiego. W niszy obok trumny ustawiono 14 urn z ziemią z pobojowisk uczestniczących w losowaniu. Złożono tam także akt erekcyjny. Wystrzał armatni o godzinie 13.00 wezwał wszystkich do minuty skupienia. Po nasunięciu płyty nagrobnej prezydent Wojciechowski zapalił wieczny ogień w centralnym zniczu i złożył pierwszy wieniec. Przy Grobie honorową wartę zaciągnęli żołnierze 36 pułku Legii Akademickiej. Trumna spoczęła w krypcie wyłożonej płytami stalowymi pod płytą, na której ostatecznie ustalono napis: Tu leży Żołnierz Polski poległy za Ojczyznę W kracie za kryptą umieszczono Orła i znaki dwu najwyższych odznaczeń bojowych – Virtuti Militari i Krzyża Walecznych. Pierwsza uroczystość z udziałem wojska po złożeniu szczątków Nieznanego Żołnierza odbyła się 11 listopada 1925 r. Później przyszła II wojna światowa. Wyrok na Pałac Saski i Grób Nieznanego Żołnierza został wydany po Powstaniu Warszawskim, kiedy niemieccy saperzy podłożyli ładunki wybuchowe pod pałac Saski, burząc je doszczętnie. Po wojnie, zgodnie z rzeczywistością ustrojową PRL Orzeł pozbawiony został korony. Usunięta została ze znaku Orderu Virtuti Militari data ustanowienia – rok 1792. Z Krzyża Walecznych usunięty został rok 1920, za to wprowadzona data – 1918 r. Dodano znak najwyższego nowego odznaczenia - Krzyża Grunwaldu. 16 października 1978 r. Polak Karol Wojtyła został Papieżem. Szczególnym momentem była Msza św.

celebrowana 2 czerwca 1979 r. na placu Zwycięstwa podczas I pielgrzymki do Ojczyzny. Papież ukląkł przed Grobem i w homilii wypowiedział słowa: „Stoimy tutaj w pobliżu Grobu Nieznanego Żołnierza. W dziejach Polski - dawnych i współczesnych - Grób ten znajduje szczególne pokrycie. Szczególne uzasadnienie. Na ilu to miejscach ziemi ojczystej padał ten żołnierz. Na ilu to miejscach Europy i świata przemawiał swoją śmiercią, że nie może być Europy sprawiedliwej bez Polski niepodległej na jej mapie? Na ilu to polach walki świadczył o prawach człowieka, wpisanych głęboko w nienaruszalne prawa narodu, ginąc „za wolność waszą i naszą”? Gdzie są ich groby, Polsko? Gdzie ich nie ma! Ty wiesz najlepiej – i Bóg wie na niebie. Dzieje Ojczyzny napisane przez grób jednego Nieznanego Żołnierza. Przyklęknąłem przy tym grobie wspólnie z Księdzem Prymasem, aby oddać cześć każdemu ziarnu, które, padając w ziemię i obumierając w niej, przynosi owoc. Czy to będzie ziarno krwi żołnierskiej przelanej na polu bitwy, czy ofiara męczeńska w obozach i więzieniach”. Aż przyszedł rok 1989, a potem odzyskanie suwerenności. W 200-lecie Konstytucji 3 Maja, prezydent RP Lech Wałęsa odsłonił 14 nowych tablic przedstawiających inskrypcje dziejów chwały oręża polskiego od 972 r. – bitwy pod Cedynią. Na dwu tablicach pomieszczone zostały walki stoczone od 972 r. do 1683 (bitwa pod Wiedniem); na dwu następnych boje w latach 1768 – 1863 (od Konfederacji Barskiej po Noc Styczniową); dwie kolejne obejmują daty: 1863 – 1921 (od boju pod Małogoszczą do Góry Św. Anny); pięć tablic obrazowało polski czyn zbrojny w II wojnie światowej od 1939 r. do 1945 r. (od Westerplatte, Oksywi i Helu po Berlin). Na osobnej tablicy upamiętnione zostały największe momenty martyrologii narodu polskiego od Syberii (od 1768 r., ale bez daty końcowej, co wymownie symbolizuje brak zamknięcia tej gehenny współcześnie) po Podgaje; tu znalazło się miejsce na tragedię Katynia – Charkowa – Miednoje. Dwie tablice upamiętniają osobne rodzaje sił zbrojnych i są dedykowane Lotnikom i Marynarzom. Głowę Orła zwieńczono koroną, na Krzyżu Walecznych przywrócono właściwą datę – 1920, a na Krzyżu Virtuti Militari – 1792. Grób Nieznanego Żołnierza pozostaje niezmiennie moralną własnością narodu polskiego, który wycierpiał za wolność tak wiele.